

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษาและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหาร โรงเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 608-609) ได้จำนวนทั้งสิ้น 283 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก 6 หลัก ประกอบด้วย การบริหารจัดการที่ดีตาม 1) หลักนิติธรรม (Law) 2) หลักคุณธรรม (Merit) 3) หลักความโปร่งใส (Transparency) 4) หลักความมีส่วนร่วม (Participation) 5) หลักความรับผิดชอบ (Accountability) 6) หลักความคุ้มค่า (Cost) จำนวน 78 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -Test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามคำถามการวิจัยค้นคว้า ซึ่งมีผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก
2. ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

3. สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

4. สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน สถานศึกษาขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ยกเว้นด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง

6. ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

7. ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งจำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

8. ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน สถานศึกษาขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

9. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

9.1 หลักนิติธรรม ให้ผู้บริหารกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการที่ดีอย่างชัดเจน ว่าจะมีความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการที่ดีอยู่ในเขตเขตใด ระยะเวลาการดำเนินการแล้วเสร็จในการให้บริการหรือการดำเนินงานของสถานศึกษา ไปพร้อมกับคำสั่ง หรือโครงการที่ดำเนินการ จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ สิทธิ สวัสดิการ แนวทางการปฏิบัติงานให้บุคลากรทั้งบุคลากรเก่าและบุคลากรใหม่

9.2 หลักคุณธรรม ให้สถานศึกษาทุกแห่งมีคู่มือในการปฏิบัติงาน และระบุจรรยาบรรณวิชาชีพให้บุคลากรปฏิบัติ ลงในคู่มือปฏิบัติงานด้วย สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในองค์กร และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานทุกคน และมีการประเมินที่เป็นธรรม สถานศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ชัดเจน รวมถึงหลักการประเมินที่โปร่งใส สามารถให้บุคลากรตรวจสอบได้

9.3 หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมบุคลากรบ่อย ๆ และเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการประเมินและพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มช่องทางในการสื่อสารหลาย ๆ ทางกับบุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เช่น หนังสือแจ้งโดยตรง โทรศัพท์ จดหมายเวียน การส่ง e-mail ฯลฯ

9.4 หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรม ผลิตผลกิจกรรม ให้บ่อยยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรมีความไว้วางใจเพื่อนร่วมงาน ก่อนที่ผู้บริหารจะมอบหมายงาน ควรประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่ออธิบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและความคาดหวังจากการทำงาน ทุกครั้ง เพื่อซักซ้อมความเข้าใจก่อนปฏิบัติงานจริง ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของสถานศึกษา โดยจัดให้มีการประชุม และระดมความคิด หรือโหวดคะแนนเสียงหากต้องตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับโรงเรียน หรือเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากร

9.5 หลักความโปร่งใส ก่อนที่คณะกรรมการประกันภายนอก (สมศ.) ได้เข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ผู้บริหารควรแจ้งบุคลากรในโรงเรียนล่วงหน้า เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสเตรียมตัวในการปฏิบัติงานให้ทันกับช่วงเวลาที่มีการประเมิน ผู้บริหารต้องตระหนักถึงการเผยแพร่ผลการประเมินการปฏิบัติงาน อย่างเหมาะสม ทั้งแบบรายงานเฉพาะบุคคล และการนำเสนอต่อสาธารณชนอย่างเหมาะสม ไม่กระทบต่อบุคลากรคนใดคนหนึ่ง ผู้บริหารต้องส่งเสริมบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จ ทั้งที่เป็นรางวัล การเชิดชูผลงาน และตัวบุคคลอย่างสมเกียรติเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรคนอื่น ๆ

9.6 หลักความคุ้มค่า ในการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน หรือจัดทำงบประมาณประจำปี ควรกำหนดอัตรากำลังให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เพื่อให้ปริมาณงานและบุคลากรมีความสมดุลกัน ผู้บริหารควรกำหนดแผนการพัฒนาบุคลากรโดยการให้ฝึกอบรม ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนางานตลอดปีการศึกษาอย่างชัดเจน และควรดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ สถานศึกษาจัดให้มีแผนการใช้งบประมาณอย่างชัดเจน โดยให้แต่ละกลุ่มงานกำหนดแผนการใช้งบประมาณของตนเอง และควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีหลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่ามากที่สุด รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม และ หลักความมีส่วนร่วม

และหลักคุณธรรม ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลในเขตพื้นที่ชายฝั่งภาค ตะวันออก ได้ยึดมั่นและดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงมหาดไทย ที่มุ่งเน้นให้เกิดการบริหาร จัดการในโรงเรียนให้เป็นแบบธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามนโยบายเกณฑ์มาตรฐาน ที่หน่วยงานส่วนกลางเป็นผู้กำหนด มีอำนาจในการจัดการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป โดยมีผู้อำนวยการกองการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ในแต่ละเทศบาล ซึ่งกองการศึกษาได้ให้ความสำคัญและถ่ายทอด โดยการประชุม สัมมนา ฝึกอบรม การบริหารงานแบบธรรมาภิบาลแก่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด ดังนั้นจึงส่งผลให้สภาพการ บริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ ไชยวัฒน์ คำชู (2545, หน้า 6) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง ความโปร่งใส ตรวจสอบได้และมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้ หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติอย่าง กว้างขวางของสังคม และให้ความมั่นใจว่าเสียงคนยากจนและคนด้อยโอกาสจะเป็นที่รับฟังใน กระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากร และสอดคล้องกับแนวคิดของ มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ (2542) ให้ความหมายว่า ธรรมาภิบาล หรือการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) หมายถึง กฎเกณฑ์การบำรุงรักษาสังคม บ้านเมืองที่ดี อันหมายถึงการจัดการบริหารสังคมบริการสังคมที่ดีในทุก ๆ ด้าน และทุก ๆ ระดับ รวมถึงการจัดระบบองค์กรและกลไกของคณะรัฐมนตรี ส่วนราชการองค์การของรัฐและรัฐบาลที่ไม่ใช่ส่วนราชการ การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น องค์การที่ไม่ใช่รัฐบาล องค์การเอกชน ชุมชน และสมาคมเพื่อกิจการต่าง ๆ นิติบุคคลภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สยามพร บุญญาคม (2541) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการที่ดีกับหลักพุทธศาสนา พบว่า ประเทศไทยในปัจจุบันประสบปัญหาภาวะวิกฤติการทางเศรษฐกิจ ปัญหาทำให้เกิดสภาวะ ครั้งนี้เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนเนื่องจากมีปัจจัยและเงื่อนไขภายนอกและภายในหลายประการที่เข้า มาเกี่ยวข้องที่สุดประเทศไทยจำเป็นต้องหาทางออกโดยการเจรจาขอความช่วยเหลือทางการเงินจาก International Monetary Fund (IMF) เพื่อนำเงินมากู้วิกฤตทางเศรษฐกิจในครั้งนี้เงื่อนไขหนึ่งที่ประเทศ ไทยจะต้องมี Good Governance และสามารถสรุปได้ว่า 1) ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความโปร่งใส 3) ความพร้อมที่จะชี้แจงหรือได้รับการตรวจสอบจากบุคคลหรือสถาบัน 4) การมีส่วนร่วมของ สาธารณชน 5) การพยากรณ์ได้ 6) การปกครองแบบประชาธิปไตย 7) การปกครองโดยกฎหมาย 8) สิทธิมนุษยชน 9) ความเสมอภาค 10) สังคมประชา 11) เศรษฐกิจพอเพียง 12) ประสิทธิภาพ 13) ประสิทธิผล 14) ประหยัด 15) คุณธรรมและจริยธรรม และนำหลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็น

หลักธรรมาภิบาล นำมาใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการที่ดี และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยในการปกครอง เพื่อให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่าง สันติสุข

2. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยหลักความคุ้มค่ามากที่สุด รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กระทรวงมหาดไทย เป็นกระทรวงที่มีได้มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยตรงเหมือนกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น นโยบายหรือวิธีการบริหารจัดการในด้านการศึกษาก็ต้องยึดกระทรวงศึกษาธิการเป็นแนวทาง ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษา อาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง สอดคล้องกับ สำนักงานการศึกษาท้องถิ่น (2533) ที่กล่าวว่า การบริหารการศึกษาของไทยในปัจจุบัน อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน กระทรวงมหาดไทยเป็นกระทรวงหนึ่งที่มีหน้าที่และรับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล การบริหารจัดการที่ดีท้องถิ่นให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและแผนการศึกษาแห่งชาติ จัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง เป็นหน่วยประสานงานกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้คำแนะนำส่งเสริม และช่วยเหลือการปกครองท้องถิ่น ในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค และข้อขัดข้องต่าง ๆ โดยมีเทศบาล เป็นหน่วยงานรับผิดชอบการบริหารจัดการที่ดีแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อให้การจัดการศึกษาของเทศบาลเป็นไปตามความมุ่งหมาย เทศบาลจึงมีหน่วยงานหนึ่งเรียกว่า กองการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในด้านการศึกษาภายใต้การดูแลของปลัดเทศบาลและคณะเทศมนตรี สอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุภัทรมาศ จริยเวชวัฒนา (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการเทศบาลตามหลัก ธรรมชาติ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านฉาง พบว่า การบริหารงานเทศบาลตำบลบ้านฉางตามหลัก ธรรมชาติ ได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติในด้านต่าง ๆ และรับฟังความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากประชาชนเพื่อหาจุดยืนและแนวทางร่วมกัน ยังประสบปัญหาในเรื่องโครงสร้าง พื้นฐานการทำงานในเทศบาลที่ไม่เป็นระบบ พนักงานส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่าไม่ ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ทางด้านกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารพบว่า มีความเสมอภาคและกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติและกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้างต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา แต่มีปัญหาในเรื่องคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับ การแต่งตั้งเข้ามาบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ของชุมชน แต่เข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

3. ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน สังกัด เทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสิทธิภาพของบุคลากรมีความ สัมพันธ์กับการวิเคราะห์ปัญหาและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้

ฝึกทักษะและสร้างทัศนคติที่ดีแก่ผู้เรียน และการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา สุวรรณทัต และดวงเดือน พันธุนาวิน (2531, หน้า 52) กล่าวว่า สถิติปัญญาของบุคคล ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหนทางที่ศึกษาทางสมองของบุคคลนั้นจะได้รับการยับยั้งขยายให้ดีขึ้น สูงขึ้นตาม ประสบการณ์ และโอกาสที่บุคคลนั้นจะได้รับในเวลาต่อมาอีกด้วย สอดคล้องกับการวิจัยของ ประจวบ รัตนธรรมาภิบาล (2545) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมด้านจริยธรรมของ ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 11 พบว่า 1) พฤติกรรม ด้านจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง 2) ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างเพศและประสบการณ์ในตำแหน่งส่งผลต่อพฤติกรรมด้านจริยธรรม โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) พฤติกรรมด้านจริยธรรมโดยรวมและรายด้านความรับผิดชอบ จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในตำแหน่ง และด้านเมตตาคุณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด เทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การที่ครู ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่า ปริญญาตรี ซึ่งมีโอกาสในการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่ได้จากคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้พบแนวทางในการบริหารจัดการ โรงเรียนที่ดีในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนเรียนรู้กระบวนการ แก้ไขปัญหาด้วยการวิจัย ทำให้มีมุมมองสภาพการบริหารจัดการที่ดี แตกต่างกับครูที่มีวุฒิทาง การศึกษาในระดับปริญญาตรี ดังนั้น จึงส่งผลให้สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุรี บุรณโกศล (2544) ได้ทำการวิจัย เรื่องพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด เขตการศึกษา 12 พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลทิwa สุวรรณธาดา (2545, หน้า 73) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตามทัศนะของข้าราชการ สำนักงานศึกษานิเทศก์อำเภอ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่ง ภาคตะวันออก พบว่า ทักษะการบริหารของศึกษานิเทศก์อำเภอ จำแนกตามวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด เทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและ รายด้าน สถานศึกษายขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ยกเว้นด้านหลักนิติธรรม

มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดขนาดของสถานศึกษา เพื่อกำหนดตำแหน่งครูและการจัดสรรงบประมาณไว้เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยอาศัยจำนวนนักเรียนในการคิดคำนวณ แม้ว่าขนาดสถานศึกษาจะต่างกัน แต่ก็ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาล ด้านทรัพยากร ด้านอาคารสถานที่ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน และงบประมาณ ไม่แตกต่างกัน แต่เนื่องด้วยสถานศึกษาขนาดกลางมีจำนวนนักเรียนและครูน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการที่ดีมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ จึงส่งผลให้สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิ พจน์พัฒนาผล (2542) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐาน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12 พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเชิด ขำขุ่ม (2547) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการที่ดีและประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า 1) การบริหารบริหารจัดการที่ดีและประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนและประสบการณ์ในการบริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประสบการณ์และการเรียนรู้ของแต่ละคนทั้งสองอย่างนี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด แยกออกจากกันไม่ได้ ประสบการณ์เป็นเครื่องมือ หรือวิธีการที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และในเวลาเดียวกันนั้นผลจากการเรียนรู้ทำให้คนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ แต่ต้องอาศัยการจัดประสบการณ์ที่ดีพอจึงจะทำให้คนได้เรียนรู้เป็นผลสำเร็จ แต่ทุกคนไม่ได้รับประสบการณ์ที่เท่าเทียมกัน สิ่งแวดล้อมไม่เหมือนกันจึงมีโอกาสได้เรียนรู้ต่างกัน ฉะนั้นคนเราจึงมีความแตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับ ธานินทร์ ลิขากาศ (2539, หน้า 16) ที่กล่าวว่าประสบการณ์ และความคิดความอ่านที่สะสมมานานจนตกผลึก ยากที่จะละลายหรือคลี่คลายเป็นอย่างอื่น สอดคล้องกับการวิจัยของ ศศิวิมล ธรรมเกษตร (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารองค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การ

บริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า 1) กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก ด้านหลักการมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ หลักความคุ้มค่า และหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ตำแหน่ง จำนวนครั้งที่เลือกตั้งเข้ามา และระดับชั้นองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งจำแนกตามวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วุฒิการศึกษามีผลต่อกระบวนการแก้ไขปัญหาของครูที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ได้มีโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร วิธีการแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ได้ศึกษาและปฏิบัติการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการบริหารการศึกษา หลักสูตรการศึกษา และวิธีการแก้ไขปัญหาจากอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้มีวิสัยทัศน์ในการแก้ไขปัญหาได้ดีกว่าครูที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลทิพา สุวรรณธาดา (2545, หน้า 73) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของศึกษานิเทศก์ตามทัศนะของข้าราชการสำนักงานศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทักษะการบริหารของศึกษานิเทศก์อำเภอจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และจำแนกตามวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล ธรรมเกสร (2548) ได้ทำวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารองค์การตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี พบว่า กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลที่มี ระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน สถานศึกษาขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทั้งนี้ เนื่องจาก การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการกำหนดขนาดของสถานศึกษา เพื่อกำหนดตำแหน่งครูและการจัดสรรงบประมาณไว้เป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยอาศัยจำนวนนักเรียนในการคิดคำนวณ เนื่องจากองค์การมีขนาดแตกต่างกัน แต่การดำเนินงานด้านการบริหารงาน ด้านการเรียนการสอน งานธุรการ งานปกครอง งานด้านอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน และงานอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือแนวปฏิบัติการบริหารงานของกระทรวงมหาดไทย ในขณะที่สถานศึกษาขนาดกลางมีบุคลากรในการบริหารงาน

น้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ทำให้บุคลากรต้องรับภาระหน้าที่มากกว่า จึงส่งผลให้ ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน สถานศึกษาขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิ พจน์พัฒนาพล (2542) ได้วิจัยเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12 พบว่า การปฏิบัติงานตามมาตรฐานของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางและเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และเพ็ญภัทร สุวรรณโชติ (2546, หน้า 106) ได้ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาประถมศึกษาของคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีส่วนร่วมมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่

9. จากผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก สามารถแบ่งได้ดังนี้

9.1 หลักนิธิธรรม ให้ผู้บริหารกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการที่ดีอย่างชัดเจน ว่าจะมีความรับผิดชอบ และอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการที่ดีอยู่ในเขตเขตใด ระยะเวลาการดำเนินการแล้วเสร็จในการให้บริการหรือการดำเนินงานของสถานศึกษา ไปพร้อมกับคำสั่ง หรือโครงการที่ดำเนินการ จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ สิทธิ สวัสดิการ แนวทางการปฏิบัติงานให้บุคลากรทั้งบุคลากรเก่าและบุคลากรใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ กู๊ด (Good, 1973, p. 13) ที่แสดงทัศนะว่า การบริหาร โรงเรียนเป็นการวินิจฉัยสั่งการ การควบคุม และจัดการในเรื่องที่เกี่ยวกับงานหรือกิจการในโรงเรียน รวมทั้งการบริหารธุรกิจโรงเรียน โดยมุ่งให้บรรลุตามจุดหมายของการศึกษาที่วางไว้ ภาระหน้าที่ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน บุคลากร อื่น ๆ ในโรงเรียน โปรแกรมการศึกษา โปรแกรมด้านกิจกรรม หลักสูตรวิธีสอนวัสดุอุปกรณ์และการแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับ ภิญญู สาธร (2526, หน้า 10) ที่กล่าวว่า การบริหารการศึกษาเป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ค่านิยมหรือคุณธรรมทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม

9.2 หลักคุณธรรม ให้สถานศึกษาทุกแห่งมีคู่มือในการปฏิบัติงาน และระบุจรรยาบรรณวิชาชีพให้บุคลากรปฏิบัติ ลงในคู่มือปฏิบัติงานด้วย สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมที่

ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในองค์กร และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานทุกคน และมีการประเมินที่เป็นธรรม สถานศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ชัดเจน รวมถึงหลักการประเมินที่โปร่งใส สามารถให้บุคลากรตรวจสอบได้ สอดคล้องกับแนวคิดของประภาศรี สีหอำไพ (2543, หน้า 66-67) ที่กล่าวถึงหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงาน ดังนี้ มีความรับผิดชอบเป็นการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ความเพียร ความละเอียด รอบคอบ ความซื่อสัตย์ เป็นการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสม ตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติตรงไปตรงมา ทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น รวมไปถึงสังคมและประเทศชาติด้วยความมีเหตุผล เป็นความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จัดใคร่ตรง พิสูจน์ให้เห็นประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ มีความยึดมั่นในตนเอง รู้จักใช้เหตุผล ความกตัญญูกตเวที เป็นความสำนึกในบุญคุณ หรืออุปการคุณ ที่บุคคลอื่นมีต่อเราการแสดงออก และการตอบแทนบุญคุณ การรักษาระเบียบวินัย เป็นการควบคุมความประพฤติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอนับถึบ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม ความเสียสละ เป็นการละความเห็นแก่ตัว การให้แบ่งปันคนอื่นที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา การรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายที่อยู่ในตัว ความสามัคคี เป็นความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันทำกิจการใดๆ ให้ลุล่วง โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว และมีความรักห่มุรักคณะ การประหยัด เป็นการใช้จ่ายสิ่งทั้งหลายอย่างพอเหมาะพอควร ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขต ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย ความยุติธรรม เป็นการปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความเป็นจริง ไม่มีความลำเอียง ความอดสาหะ เป็นความพยายามอย่างเต็มแข็ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในงาน ขยัน อดทนไม่ทอดอຍ กระตือรือร้นหนักแน่น ไม่หวั่นไหว และไม่ยอมแพ้ ความเมตตากรุณา ความรักความปรารถนาที่จะให้ผู้อื่นมีความสุข ความสงสาร คิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์

9.3 หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมบุคลากรบ่อย ๆ และเปิดรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้คณะกรรมการสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการประเมินและพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาเพิ่มช่องทางในการสื่อสารหลาย ๆ ทางกับบุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ เช่น / หนังสือแจ้งโดยตรง โทรศัพท์ จดหมายเวียน การส่ง e-mail ฯลฯ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร วรุตบางกูร (2520, หน้า 30) ที่กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ในการดำเนินงานที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้การศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ และคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและประเทศชาติ และสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักนายกรัฐมนตรี (2546) ที่รายงาน

ว่าหลักการมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบของความเกี่ยวข้อง ผูกพันของบุคลากรในองค์กรหรือสถานศึกษา การร่วมประชุมปรึกษาหารือ การตัดสินใจ การควบคุมกำกับดูแล การทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพอย่างสูงสุด (ปราชญา กล้าผจญ และ สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2545, หน้า 176) รวมถึงการกระจายโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหาร การดำเนินงาน การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การให้ปรึกษาแนะนำ เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม โดยจะให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การบริหารงาน การประเมินผลและการร่วมรับผลประโยชน์

9.4 หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารส่งเสริมการจัดกิจกรรม ละลายพฤติกรรม ให้บ่อยยิ่งขึ้น เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรมีความไว้วางใจเพื่อนร่วมงาน ก่อนที่ผู้บริหารจะมอบหมายงาน ควรประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่ออธิบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและความคาดหวังจากการทำงาน ทุกครั้ง เพื่อชักจูงความเข้าใจก่อนปฏิบัติงานจริง ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของสถานศึกษา โดยจัดให้มีการประชุม และระดมความคิด หรือโหวดคะแนนเสียงหากต้องตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวกับโรงเรียน หรือเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากร สอดคล้องกับแนวคิดของ เจริญ เกษฏาวัลย์ (2547, หน้า 157) ที่กล่าวว่า หลักความรับผิดชอบ เป็นการยอมรับผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจการที่ได้รับกระทำไป ซึ่งผู้นำของรัฐมีการจำแนกกลุ่มประเภทของความรับผิดชอบไว้ 4 ประเภท ดังนี้ ความรับผิดชอบต่อการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ความรับผิดชอบต่อการรักษาเสถียรภาพของรัฐบาล ความรับผิดชอบต่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ความรับผิดชอบต่อความสงบสุข และความเรียบร้อยอันดีของสังคม อย่างไรก็ตามในความหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาล ก็คือความกล้าต่อการแสดงออกและการยอมรับต่อผลการตัดสินใจและการกระทำของตนโดยตรง

9.5 หลักความโปร่งใส ก่อนที่คณะกรรมการประกันภายนอก (สมศ.) ได้เข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ผู้บริหารควรแจ้งบุคลากรในโรงเรียนล่วงหน้า เพื่อให้บุคลากรมีโอกาสเตรียมตัวในการปฏิบัติงานให้ทันกับช่วงเวลาที่มีการประเมิน ผู้บริหารต้องตระหนักถึงการเผยแพร่ผลการประเมินการปฏิบัติงาน อย่างเหมาะสม ทั้งแบบรายงานเฉพาะบุคคล และการนำเสนอต่อสาธารณชนอย่างเหมาะสม ไม่กระทบต่อบุคลากรคนใดคนหนึ่ง ผู้บริหารต้องส่งเสริมบุคลากรที่ปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จ ทั้งที่เป็นรางวัล การเชิดชูผลงาน และตัวบุคคลอย่างสมเกียรติ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากรคนอื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ เจริญ เกษฏาวัลย์ (2547, หน้า 147-148) ที่ได้ให้ความหมายไว้ 2 ประการ คือ ความโปร่งใสของภาครัฐ หมายถึง การเปิดโอกาสให้สาธารณชนได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย และกระบวนการปฏิบัติด้านต่างๆ ของรัฐบาล โดยมีความเชื่อมั่นว่า รัฐบาลมีความตั้งใจจริงในอันที่

จะดำเนินการตามนโยบายและกระบวนการปฏิบัติที่ประกาศไว้นั้น ความโปร่งใสของภาคเอกชนของบริษัทมหาชนจำกัด หมายถึง การเปิดเผยให้สาธารณชนทราบถึงนโยบาย กระบวนการปฏิบัติ และผลการดำเนินงานโดยการออกรายงานเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบอย่างเปิดเผย ตรงไปตรงมา และมีข้อมูลข่าวสารที่มีรายละเอียดอย่างเพียงพอต่อการทำความเข้าใจถึงการดำเนินงานที่เป็นจริงของกิจการที่ผ่านกระบวนการตรวจสอบอย่างใกล้ชิด

9.6 หลักความคุ้มค่า ในการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน หรือจัดทำงบประมาณประจำปี ควรกำหนดอัตราค่าจ้างให้เหมาะสมกับปริมาณงาน เพื่อให้ปริมาณงานและบุคลากรมีความสมดุลกัน ผู้บริหารควรกำหนดแผนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรโดยการให้ฝึกอบรมศึกษาดูงานเพื่อพัฒนางานตลอดปีการศึกษาอย่างชัดเจน และควรดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ สถานศึกษาจัดให้มีแผนการใช้งบประมาณอย่างชัดเจน โดยให้แต่ละกลุ่มงานกำหนดแผนการใช้งบประมาณของตนเอง และควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ที่รายงานว่า หลักความคุ้มค่า เป็นหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มีการเลือกใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ตลอดจนการรณรงค์ให้บุคลากรรู้จักการประหยัด เลือกใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การรักษาทรัพยากรที่อยู่ตามธรรมชาติให้คงอยู่อย่างยั่งยืน มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ซึ่งมีแนวปฏิบัติของ 7 ประการ ดังนี้ สร้างจิตสำนึกในการประหยัดในการใช้ทรัพยากรให้ผู้ปฏิบัติงานลดขั้นตอนในการให้บริการและการทำงาน ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการปฏิบัติงาน เป็นการลดต้นทุนและเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานที่ต้องการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน และมีการเปรียบเทียบความคุ้มค่าและจุดคุ้มทุน กำหนดให้มีการรายงานผลตามระบบการประเมินผลอย่างชัดเจน ใช้เทคนิคการบริหารงานเข้าช่วยให้เกิดการดำเนินงานมีความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สยามพร ปุณณาคม (2541) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการที่ดีกับหลักพุทธศาสนา พบว่า ประเทศไทยในปัจจุบันประสบปัญหาสภาวะวิกฤติการทางเศรษฐกิจ ปัญหาที่ทำให้เกิดสภาวะครั้งนี้เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนเนื่องจากมีปัจจัยและเงื่อนไขภายนอกและภายในหลายประการที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อนำเงินมากู้วิกฤตทางเศรษฐกิจในครั้งนี้เงื่อนไขหนึ่งที่ประเทศไทยจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) และสามารถสรุป ได้ว่า 1) ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความโปร่งใส 3) ความพร้อมที่จะชี้แจงหรือได้รับการตรวจสอบจากบุคคลหรือสถาบัน 4) การมีส่วนร่วมของสาธารณชน 5) การพยากรณ์ได้ 6) การปกครองแบบประชาธิปไตย 7) การปกครองโดยกฎหมาย 8) สิทธิมนุษยชน 9) ความเสมอภาค 10) สังคมประชาธิปไตย 11) เศรษฐกิจพอเพียง 12) ประสิทธิภาพ 13) ประสิทธิผล 14) ประหยัด 15) คุณธรรมและจริยธรรม และนำ

หลักทางพระพุทธศาสนาที่เป็นหลักธรรมคำสอน นำมาใช้เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการที่ดี และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทยในการปกครอง เพื่อให้สังคมไทยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการใช้ผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สภาพและปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีข้อที่ควรนำมาพัฒนาปรับปรุง พิจารณาจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3 อันดับแรก คือ

1.1 กิจกรรมหลักนิทรรศร ครูและผู้บริหารควรศึกษากฎระเบียบข้อบังคับ หรือ ปฏิบัติต่าง ๆ ก่อนการกระทำอันใดอันหนึ่งเพื่อไม่ให้ขัดกับกฎหมาย ก่อนที่ผู้บริหารจะพิจารณาออกคำสั่งต่าง ๆ ควรศึกษาหลักเกณฑ์ที่สถานศึกษา ได้วางแนวทางไว้ และ ก่อนที่ครูหรือผู้บริหาร จะให้บริการหรือออกคำสั่งแก่ผู้ได้รับผลกระทบควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายก่อน

1.2 กิจกรรมหลักคุณธรรม สถานศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ให้ผลตอบแทนให้แก่บุคลากรที่มีความซื่อสัตย์อย่างชัดเจน การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยอาจต้องมีคณะกรรมการไต่ตรองการปฏิบัติงาน และ ส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมเหมาะสมโดยผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดี

1.3 กิจกรรมหลักความร่วมมือร่วม สถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงาน โดยอาจแต่งตั้งตัวแทนครูผู้สอนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีตัวแทนของบุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนเรื่องระบบงานและมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของสถานศึกษา และควรกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนในการให้เวลาที่ใช้ในการตัดสินใจ มีความเหมาะสมกับสถานการณ์

1.4 กิจกรรมหลักความรับผิดชอบ เปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระเสรี ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการสื่อสารและทำความเข้าใจในเรื่องวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์ขององค์กรให้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบ โดยการให้ประชุมชี้แจงให้ชัดเจน และ ผู้บริหารต้องเสริมแรงแรงบุคลากรได้รับการปฏิบัติต่อตนในทางบวก เมื่อเขาปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ โดยการยกย่อง ชมเชย หรือให้รางวัลตามแต่โอกาสที่เหมาะสม

1.5 กิจกรรมหลักความโปร่งใส ผู้บริหารส่งเสริมให้มีระบบการตรวจสอบภายในของสถานศึกษามีความชัดเจน มีหลักฐานอ้างอิง และตรวจสอบได้ตลอดเวลา สถานศึกษาแต่งตั้งระบบตรวจสอบให้ถูกต้องตามระเบียบการบริหารการเงินพัสดุ โดยอาจแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่มีความรู้เข้ามามีส่วนร่วม และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดรับฟังความคิดเห็นจากบุคลากรทั้งภายในภายนอกโรงเรียนและนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน โดยการเชิญเข้าร่วมประชุม หรือออกแบบสอบถามเพื่อทำประชาพิจารณ์เป็นต้น

1.6 กิจกรรมหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้งบประมาณอย่างประหยัด คุ้มค่า สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ทันสมัยและประหยัดเช่นใช้ระบบ e-office หรือใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเข้ามาบริหารจัดการระบบต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ระบบบัญชี สารบัญ หรือการจัดการเรียนการสอน และระบบควบคุมวัสดุครุภัณฑ์ มีการตรวจสอบเป็นระยะ ๆ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และให้ทำรายงานเสนอรายสัปดาห์ รายเดือน เป็นต้น

2. ปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีข้อที่ควรนำมาพิจารณาปรับปรุง พิจารณาจากค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ

2.1 กิจกรรมหลักนิติธรรม การศึกษามีการกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน โดยการกำหนดภาระ หน้าที่ อำนาจการตัดสินใจ และมีคำสั่งรองรับ ผู้บริหารต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินการแล้วเสร็จในการให้บริการหรือการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และ ผู้บริหารจัดให้มีการประชุมชี้แจงแก่บุคลากรทราบถึงสิทธิต่าง ๆ ที่ควรจะได้รับการบริหารจากสถานศึกษา และทำเป็นคู่มือแจกให้บุคลากรทุกคนทราบ

2.2 กิจกรรมหลักคุณธรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษาควรประชุมชี้แจง เกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพให้บุคลากรได้ทราบและปฏิบัติตาม โดยมีการติดตามผลเป็นระยะ ควรจัดกิจกรรมที่มีการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความรัก และความสามัคคีกัน อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง และควรพิจารณาให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อให้ประสิทธิภาพการทำงานสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

2.3 กิจกรรมหลักความมีส่วนร่วม สถานศึกษามีการรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการเชิญเข้าร่วมประชุม ให้แสดงความคิดเห็น และมีร่วมในการตัดสินใจในบางเรื่อง ส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการประเมินและพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการประเมิน หรือกรรมการปฏิบัติงานเฉพาะกิจ

โดยอาจหมุนเวียนกันไปเพื่อให้กรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมทุกคน และ สถานศึกษามีการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการเชิญเข้าร่วมในการประชุม ชี้แจง หรือทำจดหมายเวียน วารสาร ข่าว แรงความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และส่งให้ผู้เกี่ยวข้องทุกคน

2.4 กิจกรรมหลักความรับผิดชอบในภาพรวม ผู้บริหารควรมีการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความไว้วางใจเพื่อนร่วมงาน เช่น เชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้และมีกิจกรรมละลายพฤติกรรม หรือการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เป็นต้น ก่อนที่จะมอบหมายงาน ใด ๆ ผู้บริหารควรจัดประชุม ชี้แจง ถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และความคาดหวังจากการทำงานให้บุคลากรที่จะรับงานนั้นทราบก่อน และควรมีเอกสารหรือคู่มือปฏิบัติงานที่ชัดเจน และผู้บริหาร ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจของสถานศึกษา โดยการทำงานในรูปแบบคณะกรรมการ โดยมีคำสั่งรองรับ และผลักดันให้ผลการตัดสินใจนั้นไปสู่กระบวนการ ปฏิบัติจริง

2.5 กิจกรรมหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรแจ้งแก่บุคลากรในโรงเรียนล่วงหน้า ก่อนที่คณะกรรมการประกันภายนอก (สมศ.) ได้เข้ามาตรวจสอบการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรได้มีการเตรียมตัว หรือเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้องให้สมบูรณ์ ควรแจ้งผลการ ประเมินการปฏิบัติงานต่อสาธารณชนอย่างเหมาะสม โดยการลงในวารสาร ข่าวของโรงเรียน หรือ แจ้งในที่ประชุม และผู้ที่เกี่ยวข้อง และควรมีการขอยก ชมเชยหากผลการปฏิบัติงานนั้นดี แต่ถ้า หากผลการปฏิบัติงานนั้นไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดก็ไม่ควรลงชื่อผู้ปฏิบัติงานนั้น แต่ให้ลง ในรูปของคณะกรรมการมากกว่า สถานศึกษาต้องกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนก่อนการประเมิน หรือ การปฏิบัติงาน และกำหนดผลตอบแทนให้เหมาะสมกับระดับความสำเร็จ และควรมีการประเมิน ในรูปของคณะกรรมการ

2.6 กิจกรรมหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารต้องการ วางแผนอัตราค่าจ้างให้เหมาะสมกับ ปริมาณงาน โดยการจัดทำแผนระยะสั้นเป็นภาคเรียน หรือปีการศึกษา และแผนระยะยาว เช่นระยะ 3 ปี 5 ปี เป็นต้น ในการพัฒนาบุคลากรโดยการให้ฝึกอบรม ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนางานมีความ เหมาะสม ควรกำหนดลงในปฏิทินการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ชัดเจน และผลักดันให้เกิดการ พัฒนาบุคลากรให้เกิดขึ้นจริง โดยมอบหมายให้งานบุคลากรเป็นผู้รับผิดชอบ และ สถานศึกษา ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการกลั่นกรอง หรือตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างชัดเจน โดย กำหนดให้ทุกส่วนงานเสนองบประมาณตามความจำเป็น และกำกับดูแลการใช้งบประมาณอย่างมี ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยที่เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญของโรงเรียนในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก เพื่อให้ทราบถึงสภาพและปัญหาในการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) ทั้ง 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ดังนั้นหากผู้ที่สนใจ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา ต้องการรายละเอียดในแต่ละด้านให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อาจใช้ผลวิจัยในเรื่องนี้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และศึกษาเจาะลึกในแต่ละด้าน โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หรือการใช้กรณีศึกษา (Case Study) เป็นต้น
2. จากผลการศึกษาที่พบว่าประสิทธิภาพการทำงานมีผลต่อสภาพ และปัญหาในการบริหารจัดการที่ดี โดยพบว่าผู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่ามีสภาพการบริหารจัดการที่ดีกว่าผู้ที่มีประสิทธิภาพการทำงานน้อยกว่า และผู้ที่มีประสิทธิภาพมากกว่ามีปัญหาการบริหารจัดการที่ดีกว่าผู้ที่มีประสิทธิภาพการทำงานน้อยกว่า ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป
3. จากผลการศึกษาที่พบว่าวุฒิการศึกษาส่งผลต่อสภาพ และปัญหาในการบริหารจัดการที่ดี โดยผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีสภาพการบริหารจัดการที่ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ขณะที่ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีปัญหาในการบริหารจัดการที่ดีน้อยกว่าผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลต่อวุฒิการศึกษาที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดี ต่อไป
4. จากการศึกษาที่พบว่า ขนาดสถานศึกษาส่งผลต่อ สภาพ ปัญหาในการบริหารจัดการที่ดี โดยสถานศึกษาขนาดกลางมีค่าเฉลี่ยการบริหารจัดการที่ดีสูงกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ แต่กลับมีปัญหาในการบริหารจัดการที่ดีสูงกว่าด้วย ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาต่อไปถึงสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสภาพ ปัญหาในการบริหารจัดการที่ดีต่อไป
5. ควรศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ในภูมิภาคอื่น ๆ เช่น ภาคกลาง ภาคเหนือ หรือภาคอีสาน หรือร่วมกับผู้วิจัยอื่น ๆ ที่ทำในเรื่องเดียวกันในทุก ๆ ภาคและนำมาวิเคราะห์ผลร่วมกันให้เป็นภาพรวมในระดับประเทศ เป็นต้น